

2022-09-02

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: MSN 2022-90

Remiss, Om prövning och omprövning – en del av den gröna omställningen (SOU 2022:33)

Miljöprövningsutredningens betänkande, Regeringskansliets d.nr. M2022/01389

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutar att överlämna synpunkter till kommunstyrelsen över remissen enligt bilaga 1 till tjänsteskrivelsen, daterad den 2 september 2022.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Miljödepartementet har remitterat Miljöprövningsutredningens betänkande *Om prövning och omprövning* till Nacka kommun. Syftet med utredningen är att underlätta för miljö- och klimatförbättrande åtgärder och få till enklare och snabbare miljöprövningsprocesser. Utredningen ska även beskriva hur ansökningar med stor klimatnytta kan få förtur i prövningsprocessen. Utredningen lämnar förslag på ändringar för att uppnå en modernare och mer effektiv miljöprövning, men rekommenderar inget förtursförfarande. Ändringarna förutsätter justeringar i ett flertal lagar och förordningar, som föreslås börja gälla den 1 januari 2024, eller senast den 1 januari 2026.

Ärendet

Den 23 juni 2022 remitterade Miljödepartementet Miljöprövningsutredningens betänkande *Om prövning och omprövning – en del av den gröna omställningen (SOU 2022:33)* till Nacka kommun. Remissen framgår i sin helhet i bilaga 2 till tjänsteskrivelsen. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden rekommenderar att förslaget tillstyrks, med tillägget att ändringarna förutsätter omfattande och tydlig information och vägledning till både verksamheter och myndigheter.

En viktig del av utredningen är redovisningen av ett stort antal åtgärder för att säkra en enklare, tydligare och snabbare hantering av miljöprövningar. Utredningen föreslår även en procedur för omprövning av äldre tillstånd och en återkommande, periodisk utvärdering av om befintliga tillstånd behöver justeras för att leva upp till moderna krav på miljö- och klimatåtgärder.

Åtgärderna förutsätter ett flertal lagändringar, som utredningen redovisar förslag till, i miljöbalken; lagen om införande av miljöbalken; lag om ändring i lagen om mark- och miljödomstolar; förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd; förordning om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken; förordning om vattenverksamheter; förordningen med instruktion för Kammarkollegiet; miljötillsynsförordningen; förordningen med instruktion för Havs- och vattenmyndigheten; förordningen om miljöprövningsdelegationer; förordningen med instruktion till Naturvårdsverket; miljöprövningsförordningen; förordningen med instruktion för Statens energimyndighet; samt förordningen med länsstyrelseinstruktion.

Större delen av lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024. Reglerna om tillsynsmyndigheternas översyn av gamla tillstånd och villkor föreslås dock börja gälla den 1 januari 2026.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden föreslår att kommunstyrelsen tillstyrker förslaget.

Innehållet i remissen

Regeringen har gett utredningen i uppdrag att lämna förslag på ändringar för att uppnå en modernare och mer effektiv miljöprövning. Syftet var att underlätta för miljö- och klimatförbättrande åtgärder och få till enklare och snabbare miljöprövningsprocesser, utan att miljöskyddet försämras. Utredningen har även fått i uppdrag att ta upp ett förtursförfarande för att vissa verksamheter ska uppnå klimatmålen, samt regler för att ompröva och tidsbegränsa omoderna miljötillstånd så att miljö- och klimatmålen nås.

I utredningen föreslås åtgärder inom 6 huvudområden:

- **Enklare regler för att ändra en verksamhet**
  - *Inför ändringsprövning som huvudregel vid ansökan om ändring av miljöfarlig verksamhet.* Vissa undantag, enligt nedan.
  - *Gör det tydligt var gränsen går mellan tillstånds- och anmälningsplikten vid ändring av verksamhet.* Gör det tydligare när ändringar kan godkännas av kommunen.
  - *Begreppet "Betydande miljöpåverkan" ska användas när omgivningspåverkan bedöms.* Detta styr när kommunen kan kräva att en anmälningspliktig verksamhet söker tillstånd.
  - *Inför ett golv för anmälan av tillståndspliktig verksamhet.* Vissa ändringar kräver inte ens anmälan till kommunen.
  - *Gör det lättare att ändra villkoren för en verksamhet efter ansökan av tillståndshavaren.* Det ska vara möjligt att ändra villkor om omständigheter ändras, utan att hela verksamheten omprövas.
  - *Inför inte ett nytt prövningsspår för anmälan av B-verksamheter utan betydande miljöpåverkan, men gör det enklare att ta fram underlaget om miljöpåverkan.* Begreppet "liten MKB" kan ersättas med "förenklat underlag". Naturvårdsverket behöver förtydliga vad "förenklat underlag" innebär.

- **Regelbunden omprövning av tillstånd och villkor**

- *Inför en obligatorisk omprövning av befintliga domar och beslut för att åstadkomma moderna villkor för miljöfarliga verksamheter. Villkor som är äldre än 40 år ska omprövas. Tillståndsmyndigheten får bestämma att tiden för omprövning ska vara kortare än så.*
- *Tillsynsmyndigheten bör parallellt göra löpande översyn av tillstånd och villkor. Villkor och tillstånd ska granskas åtminstone vart tionde år, för att kontrollera att villkoren är moderna och följer bästa tillgängliga teknik. Intervallet kan anpassas om det behövs.*
- *Inför fler grunder för omprövning av tillstånd och villkor.*
- *Ingripande villkor ska kunna meddelas för att följa EU-rätten. Nya villkor kan beslutas om det behövs för att klara miljö kvalitetsnorm eller annan EU-regel.*
- *Inför en möjlighet att förlänga giltighetstiden för befintliga tidsbegränsade tillstånd. Förlängning kan, om det är lämpligt, medges med högst tre år, utöver vad tillståndet angett.*
- *Ta bort 26§ i lagen om införande av miljöbalken. Behövs för att möjliggöra omprövning och tidsbegränsning av äldre verksamheter. Bestämmelsen innebär att tillstånd för äldre verksamheter bara kan tidsbegränsas om det var möjligt med den äldre lagstiftningen.*
- *Det bör inte införas regel om att tillstånd som huvudregel ska tidsbegränsas. Dagens regler, i kombination med möjligheten att ompröva omoderna villkor, är tillräckliga för miljö- och klimatnyttan.*

- **Tydligare och mer samordnade myndigheter**

- *Stärk länsstyrelsens roll som ett nav och aktiv samrådspart i miljöprövningen. Länsstyrelsen får tydligare samordnande roll.*
- *Ställ ökade krav på hur länsstyrelsen redovisar sin bedömning av vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla och på innehållet i samrådsredogörelsen. Det ska bli tydligare för verksamheten vad samrådet och MKB ska innehålla. Om inte verksamheten lever upp till det så ska länsstyrelsen avvisa ansökan tidigt i processen.*
- *Förbättra den nationella samordningen av riksintressen och målkonflikter. Riksintressemyndigheter ska samverka och ta fram strategier för hur konflikter mellan riksintressen ska hanteras. Gör det mer förutsägbart och ger snabbare hantering vid ansökan.*
- *Gör partsrollen mer ändamålsenlig med färre myndigheter som har denna roll och ökad samordning. För över Kammarkollegiets partsroll till Havs- och vattenmyndigheten. Samordning mellan myndigheter med partsroll.*
- *Möjligheten att föra in nya omständigheter vid överklagande bör inte begränsas. Länsstyrelsens samordnande roll ska dock innebära att myndigheter redovisar sina synpunkter tidigt i processen.*

- **Mer aktiva prövningsmyndigheter**

- *Använd tidsplaner och muntliga förberedelser i högre grad. Förslaget skulle ge mindre kompletteringsförelägganden och effektivisera processen, samt ge en mer förutsägbart handläggning.*
- *Gör det lättare att avvisa en ofullständig ansökan tidigt i processen.*

Frigör tid från prövningsmyndigheten, som inte behöver handlägga ofullständiga ansökningar. Gör även det tydligare för sökanden vad som måste ingå.

- Gör det enklare att avgöra mål utan huvudförhandling i mark- och miljödomstol.

Kan göras om det är ändamålsenligt med tanke på målets omfattning och svårighetsgrad.

- Främja digital handläggning.

Lagen görs teknikneutral, med stöd för att publicera ansökningshandlingar på lämplig webbplats. Komplettering till utställning och aktförvaring.

- Inför generella förordnanden för ordföranden och miljösakkunnig i miljöprövningsdelegationerna.

Genom att en MPDs ordförande och sakkunniga kan agera utanför sitt län, utnyttjas resurser och specialistkompetens bättre.

- Prövningen hos miljöprövningsdelegationerna bör inte koncentreras ytterligare.

Utredningen bedömer att MPD behöver finnas kvar och behålla sin bredd.

- Ge miljöprövningsdelegationerna förtydligad och utökad möjlighet att ta till sig anmälningsärenden som har samband med en tillståndsprövning.

Bättre samordning mellan tillstånd och relaterade anmälningsärenden.

- Det bör inte införas lagstadgade handläggningsfrister för mål och ärenden inom miljöprocessen, men det bör övervägas att införa handläggningsmål i regleringsbrev.

Utredningen bedömer att variationen i tillståndsärenden gör det realistiskt att ha en kravnivå på handläggningstid. Däremot rekommenderas mål för handläggningstiden i MPD, med utgångspunkt från komplett ansökan.

- **Ett särskilt stöd till klimatprojekt**

- Inrätta en klimatstyrka som ger länsstyrelsen handläggarstöd.

En klimatgrupp inrättas för att stötta länsstyrelserna i arbetet med nya eller ändrade miljötillstånd för verksamheter och åtgärder som väsentligt bidrar till att uppnå klimatmålen. Gruppen ger handläggarstöd i samråd- och prövningsprocessen.

- Samla miljöteknisk kompetens för industrins klimatomställning genom ett kunskapscentrum hos Energimyndigheten. Energimyndigheten blir kunskapscentrum för industrins klimatomställning, och stöttar klimatstyrkan och länsstyrelserna. Detta ger effektivare handläggning av tillstånd för verksamheter som bidrar till klimatmålen.

- Det bör inte införas ett begränsat förtursförfarande för verksamheter som väsentligt bidrar till att nå klimatmålen.

Utredningen rekommenderar inget förtursförfarande för verksamheter som bidrar till att nå klimatmålen, eftersom det skulle skapa mer administration och göra miljöprövningen mer komplex än den är idag. Istället bedöms enklare och snabbare miljöprövningar samt omprövningar och tidsbegränsning av tillstånd bidra till den gröna omställningen i tillräcklig omfattning.

- **Andra förslag för mer effektiva miljöprövningar**

- Regeringens tillåtlighetsprövning bör göras tidigt i processen.

Utredningen föreslår att regeringsbeslut om förbehåll måste komma innan första instans har meddelat dom eller tillstånd. Detta minskar behovet av omstart i sent skede i komplexa ärenden.

- *Det bör utredas hur en ökad användning av generella föreskrifter kan effektivisera tillståndsprövningen.* Naturvårdsverket bör få uppdrag att ta fram förslag på generella föreskrifter, som kan effektivisera tillståndsprövningen. Utredningen beskriver inte vilka föreskrifter som behövs, utan hänvisar till att Naturvårdsverket behöver utreda det närmare.

- *Integrering bör ske med annat pågående arbete som berör utredningens förslag.*

Regeringen bör följa upp beröringspunkter med andra uppdrag om effektivare miljöprövning, m.m.

Samtliga ändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2024, förutom de som regelbunden omprövning av tillstånd och villkor, som föreslås gälla från den 1 januari 2026.

Miljöenhetens bedömning

Miljöenheten delar utredningens bedömning att förslagen skulle leda till en mer förutsägbar och snabbare tillståndsprövning. De delar som rör ändrade villkor, tillägg i tillstånd, möjlighet till viss förlängning av verksamhetstid samt omvärdering av gamla villkor, skulle dessutom både göra tillstånden mer flexibla och öka möjligheten att säkerställa att verksamheterna använder sig av bästa tillgängliga teknik. Det gör att även om utredningen inte föreslår specifika spår för klimatåtgärder, så gynnas klimat- och miljöförbättringar av en snabbare och enklare process i kombination med möjligheten att justera tillstånd när teknik och andra förutsättningar ändras. Förslagen är därför i linje med uppdraget och den gröna omställningen.

Utredningen föreslår tydligare definitioner av betydande miljöpåverkan, samt att kommunernas möjlighet att kräva att verksamheter söker tillstånd knyts till betydande miljöpåverkan. Det innebär en tydlighet för både verksamheter och tillsynsmyndigheter, men minskar möjligheterna för den kommunala tillsynsmyndigheten att kräva tillståndsansökan efter myndighetens egen bedömning. Det gör dock att det blir mer förutsägbart för både verksamhet och myndighet om en åtgärd kräver tillstånd eller ska anmälas, vilket kan minska tidsåtgången avsevärt.

Den föreslagna återkommande omvärderingen av gamla miljö tillstånd skulle bidra till att verksamheterna får mindre miljö-, hälso- och klimatpåverkan. Det innebär dock att det tillkommer nya arbetsuppgifter för miljöenheten – antingen i form av översyn och begäran om omprövning, som tillskott i den återkommande tillsynen, eller i form av remisser när verksamheter under Länsstyrelsens tillsyn ska omprövas.

Utredningens förslag om mer uppstyrd process i handläggningen av tillståndsansökningar innebär en kortare och mer förutsägbar hantering i miljöprövningsdelegation och domstol. Förslaget minskar även att frågorna om vad en ansökan måste innehålla och om verksamheten är av nationell vikt tas upp tidigt i processen, istället för som idag där det avgörs sent. Det bör därför bli mindre utdragna ärenden och mindre återförvisningar, vilket kan frigöra resurser hos prövningsinstanserna så att fler ärenden kan hanteras. Kortare tider

och mer muntliga avgränsningssamråd kan dock innebära att dessa mötesmoment blir vanligare och mer prioriterade för kommunens tillsynsmyndighet.

Förslag till synpunkter

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden föreslår att förslaget tillstyrks.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär stora vinster för verksamheter som genomgår miljöprövningar. Det ska även leda till mindre negativ påverkan på miljö, hälsa och klimat, vilket på sikt är en stor vinst för samhället. Det finns moment i förslaget som kan medföra mer ofinansierat arbete för kommunen som tillsynsmyndighet, genom mer remisser och liknande. Det kommer även att innebära visst merarbete för anpassning till nytt regelverk. Det handlar dock om relativt få verksamheter och en begränsad tid för omställning, vilket gör att kostnadsökningen för kommunens miljötillsyn bör bli liten.

Konsekvenser för barn

De föreslagna ändringarna berör inte barn direkt. Ändringarna innebär dock att omoderna miljövillkor kan ändras och att tillståndsprocessen blir enklare och snabbare, med tydligare kravnivåer. Det leder i förlängningen till miljö- och klimatvinster, som är positiva för både dagens barn och framtida generationer.

Bilagor

1. Förslag till synpunkter
2. Sammanfattning av SOU 2022:33. För det fullständiga betänkandet se: [Om prövning och omprövning - Regeringen.se](#)

Per Enarsson
Miljöchef
Miljöenheten

Tore Liljeqvist
Gruppchef, miljö- och hälsoskydd
Miljöenheten